

بررسی نقش مهندسی مجدد کسب و کار بر رونق تولید

رمضان جهانیان^۱، اعظم عبدالملکی^۲

^۱ دانشیار گروه علوم تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

^۲ دانشجوی دکتری تخصصی رشته مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

چکیده

بنا بر فرمایشات مقام معظم رهبری مشکل اساسی کشور مشکل اقتصادی است و بحث هایی مانند کاهش ارزش پول ملی، کاهش قدرت خرید مردم و فشارها و تنگنای تولید کنندگان همگی از مسائلی است که باید در اسرع وقت به آن رسیدگی شود و یکی از اثر بخش ترین کارهایی که می توان انجام داد مهندسی مجدد شرکت ها و کسب و کارهای کوچک و بزرگ بنگاههای اقتصادی می باشد. برای پیدا کردن مشکلات در سر راه رونق تولید داخلی و یافتن راه حل مناسب برای برطرف کردن آن می بایست بنگاههای اقتصادی را برای تولیدات بیشتر و بهتر از طریق: تزریق منابع مالی، پشتیبانی از تولیدات، امکان ارائه محصولات در نمایشگاه های خارجی و داخلی، استفاده از فناوری های روز برای تولید کالا و مبارزه با قاچاق کالا و تقویت زیر ساخت ها به کمک نگاهی مجدد به آنها می تواند به رونق اقتصادی کمک کند هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش مهندسی مجدد کسب و کار بر رونق تولید بوده و در آن به بررسی موضوع پرداخته و در نهایت به ارائه راه کارهایی برای موضوع پرداخته می شود.

واژه های کلیدی: مهندسی مجدد، مهندسی مجدد کسب و کار، رونق تولید

مقدمه:

"مشکل اساسی کشور، همچنان مشکل اقتصادی است؛ بخصوص در این ماه های اخیر، مشکلات معیشتی مردم زیاد شد. بخشی از اینها مربوط است به مدیریتهای نارسا در زمینه های مسائل اقتصادی که اینها حتماً بایستی جبران بشود. برنامه هایی وجود دارد، تدابیری اندیشیده شده که ان شاء الله این تدابیر در طول سال جاری، سالی که امروز از این لحظه شروع میشود — سال ۹۸ — بایستی به ثمر بنشیند و مردم آثار آن را احساس بکنند. آنچه من عرض میکنم، این است که مسئله ی فوری کشور و مسئله ی جدی کشور و اولویت کشور فعلاً مسئله ی «اقتصاد» است. در مسئله ی اقتصاد مسائلی که داریم زیاد است: بحث کاهش ارزش پول ملی یک مسئله ی مهم است، بحث قدرت خرید مردم همین جور، بحث مشکل کارخانه جات و کم کاری و احیاناً تعطیل بعضی از کارخانه جات از این قبیل است. اینها مشکلات است. آنچه من مطالعه کردم و از نظر کارشناس ها استفاده کردم، کلید این همه، عبارت است از «توسعه ی تولید ملی». لذا من شعار را امسال این قرار دادم: «رونق تولید». باید همه تلاش کنند تولید در کشور رونق پیدا کند. از اول سال تا آخر سال ان شاء الله این معنا به صورت چشمگیری در کشور محسوس باشد. اگر این [طور] شد، امیدواریم که ان شاء الله حل مشکل اقتصادی راه بیفتد (بیانات مقام معظم رهبری برای لحظه تحویل سال، ۱۳۹۸).

مهندسی مجدد فرآیندهای کسب و کار "رویکرد نوینی است که از دریچه کاملاً جدیدی به سازمانها می نگرد. از اواخر دهه ۹۰ سازمانهای مختلفی در کشورهای پیشرفته صنعتی با یاری جستن از مهندسی مجدد کسب و کار، موفق به دگرگونی در سازمان خود شده اند و هم اکنون نیز برای دستیابی به دگرگونی مداوم تلاش می کنند. سازمانها برای حفظ بقا و حضور خود در صحنه رقابت ناگزیر به دگرگونی و استفاده از تازه ترین دستاوردهای تکنولوژی برای دستیابی به بالاترین سطح بهبود توانایی های خود و کارکنان خود هستند. سازمانهایی که برنامه مهندسی مجدد را بتوانند با موفقیت به انجام رسانند، ضمن دستیابی به نتایج بنیادی در کوتاه مدت، از چنان انعطافی برخوردار می شوند که قادر به دگرگونی مداوم نیز خواهند شد. از جمله دستاوردهای این رویکرد ارائه خدمات با کیفیت به مشتریان، کاهش هزینه ها، سرعت بخشیدن به امور و بهبود تولید و سود بیشتر در نهایت بهبود عملکرد سازمان است (خون سیاوش، محمدی، ۱۳۸۸: ۶۵).

پیشینه تجربی:

مهندسی مجدد ۱ به صورت مناسب عبارتست از: بازاندیشی بنیادین ۲ و طراحی نو ۳ و ریشه ی فرآیندها ۴، برای دستیابی به بهبود و پیشرفتی شگفت انگیز در معیارهای حساس امروزی، همچون قیمت، کیفیت، خدمات، و سرعت ۵ (همر و چمپی ۱۹۹۳).

تعریف اخیر چهار واژه کلیدی است که به تشریح بیشتر آن چهار واژه می پردازیم:

^۱ : Reengineering

^۲ :Fundamental Reflection

^۳ :New Design

^۴ :The Roots Of Processes

^۵ :Hammer & Champi

بنیادین: افراد برای بازمهندسی باید اساسی ترین سوالها را بپرسند. چرا آنچه را که انجام می دهیم، انجام می دهیم؟ چرا آنچه را که انجام می دهیم، اینگونه انجام می دهیم؟

ریشه ای: طراحی دوباره ریشه های به معنای رسیدن به ریشه امور است نه انجام تغییرات سطحی یا مشغول شدن به آنچه از پیش وجود داشته، بلکه به دورافکندن کهنه ها (تمام ساختارها در روشهای موجود) است.

چشمگیر: بازمهندسی با هدف اصلاحات محدود و تدریجی نیست، بلکه درباره دستیابی به جهشهای بزرگ در عملکرد است.

فرآیندها: چهارمین و مهمترین واژه کلیدی است. در عین حال برای بیشتر مدیران دشواریهایی را فراهم میکند. بیشتر کسانی که در کسبوکار هستند اشخاصی فرآیندگرا نیستند، آنان به وظایف و ساختارها توجه دارند نه به فرآیند. در بازمهندسی اصل بر مشتری گرایی و فرآیندمحوری است.

منگانلی و کلین (۱۹۹۴)۶: « طراحی مجدد ریشه ای و سریع فرایندهای استراتژیک و ارزش افزای کسب و کار و سیستم ها، سیاستها، و ساختارهای سازمانی پشتیبان آنها به منظور بهینه سازی جریان کارها و افزایش بهره وری در یک سازمان».

اُبلنسکی (۱۹۹۷)۷: « مجموعه کارهایی که یک سازمان برای تغییر فرایندها و کنترل های درونی خود انجام می دهد تا از ساختار سنتی عمودی و سلسله مراتبی، به ساختاری افقی، میان فعالیتی، مبتنی بر تیم و مسطح تبدیل شود که در آن، همه پردازشها برای جلب رضایت مشتریان صورت می گیرد».

پپارد و رولاند (۱۹۹۵)۸: « مهندسی مجدد یک فلسفه بهبود است که هدفش دستیابی به بهبودهای مرحله ای در عملکرد به وسیله طراحی مجدد فرایندها است و در این طراحی مجدد، سازمان می کوشد فعالیت های ارزش افزا را به حداکثر و دیگر فعالیتها را به حداقل برساند. این رهیافت می تواند در سطح یک فرایند منفرد و یا در کل سازمان به کار گرفته شود».

در مهندسی مجدد صحبت از مدیریت فرایندهای کسب و کار مطرح می شود که این فرایندها در کارکردها و تاثیر آن در زونق کسب و کار تاثیر فراوان دارد که به شرح آن پرداخته می شود:

مدیریت فرایندهای کسب و کار مجموعه فرایندهایی است که به سازمان کمک میکند تا کارایی کسب و کارشان را بهبود بخشند. در واقع این مجموعه فرایندها کارایی و اثر بخشی هر سازمان را با اتوماتیک نمودن فرایند کسب و کار آن سازمان بهینه می سازند. ایجاد پشتیبانی موثر فناوری اطلاعات فرایند کسب و کار برای سازمان جهت نگهداری رقابت در بازارشان بسیار تعیین کننده شده است. فناوری مدیریت فرایند کسب و کار برای پشتیبانی سناریوهای هماهنگی پیچیده و برای بهبود عملکرد فرایند کسب و کار مطرح است و سناریوهای هماهنگی نوعا بوسیله مدل های هماهنگی تعریف می شود (وِبر^۹، ۲۰۱۰).

سازمان های مختلف کسب و کارشان را از طریق تعیین موقعیت فرایندها بهینه می کنند. مدیریت فرایند کسب و کار یک مجموعه فناوری های توانا جهت تبدیل مدل فرایند کسب و کار به فعالیت های پشتیبانی شده کامپیوتری، ترک مدیریت روتین

^۶ : Manganelli & Klein

^۷ : oboloneski

^۸ : PEPPARD & AND ROWLAND

^۹ : weber

و کنترل وظیفه ها از عامل های سازمانی است؛ و موقعیت یابی و جهت گیری فرایند یکی از مسائل اساسی است.^{۱۰} (مور و همکاران، ۲۰۱۰) مدیریت فرآیند کسب و کار نوعی مدیریت تغییر و روش شناسی استقرار سیستم است که به درک و مدیریت مستمر فرآیند های کسب و کار هم درون و برون سازمان و نیز ارتباط سازمان با افراد و سیستمها در کنش است کمک می کند. در واقع یک مدیریت منظم برای طراحی، مدیریت، توماسیون و بهبود فرایندهای کسب و کار است (ترکمن^{۱۱}، ۲۰۱۰) و در نهایت مهندسی مجدد کسب و کار تبدیل استراتژی شرکت به نیازهای ویژه و توانایی اجرای استراتژی است (کومنیس^{۱۲}، ۲۰۰۹).

فاکتورهای موفقیت موثر بر مدیریت فرایندهای کسب و کار عبارتند از :

۱- تناسب بین محیط کسب و کار و فرایندهای کسب و کار

۲- تلاش های بهبود مستمر جهت اطمینان دادن مزایای دائمی از مدیریت فرایند کسب و کار

۳- تناسب بین فناوری و فرایند کسب و کار (ترکمن، ۲۰۱۰)

در تعریف مهندسی مجدد از اهمیت کارکردی آن و نقش رو به گسترش مهندسی مجدد در دنیای امروز سخن گفتیم ؛ در این گام چند نمونه از مزایا و ویژگیهای مهندسی مجدد را برمی شمیریم :

مزایای مهندسی مجدد در کسب و کار

۱- یکپارچگی مشاغل : اساسی ترین وجه مشترکی که در اثر مهندسی مجدد پیدا می شود حذف خط مونتاژ است

۲- کارمندمحوری : شرکت هایی که مهندسی مجدد را بکار بسته اند فرایندهای کار را نه تنها به صورت افقی بلکه به صورت عمودی به یکدیگر فشرده اند که باعث کم شدن تعداد کارکنان و مورد توجه قرار گرفتن آنها می شود.

۳- جریان طبیعی فرایندها : مهندسی مجدد سبب می شود تا روند طبیعی پیشرفت کار ، جایگزین دستورهای ساختگی و از پیش نهاده ، شود.

۴- ارجاع منطقی امور : ویژگی مهندسی مجدد عبور کار از مرزهای سازمانی است ، در سازمانهای سنتی ، انجام کار برعهده متخصصان سازمان است اما در مهندسی مجدد ارتباط بین فرایند و سازمانها کاملاً دگرگون می شود .

۵- کاهش بازرسی و کنترل : مهندسی مجدد به جای کنترل دقیق کارهای در حال اجرا به بازرسی نهایی پرداخته و موارد جزئی را نادیده می گیرد . این نظام بازرسی و کنترل بیش از پیش گیری از تخلفات ، با کاستن شگفت آور هزینه ، به هدف نهایی کنترل کمک می نماید .

۶- کاهش موارد اختلاف : یکی دیگر از امتیازهای مهندسی مجدد ، کاستن از موارد حل اختلاف است ؛ در این فرایند ، تماسها و دریافت اسناد گوناگون از بیرون به کمترین اندازه می رسد و در نتیجه امکان ایجاد اختلاف و برخورد کمتر می شود .

^{۱۰}:mour

^{۱۱}:trkman

^{۱۲}:cummins

۷- امکان ایجاد تمرکز و تمرکززدایی : شرکت هایی که به مهندسی مجدد سازمان دست زده اند ، توان ترکیب و بهره گیری از امتیازهای تمرکز و عدم تمرکز بصورت همزمان در یک فرایند را یافته اند . (انواری، خسرو انجم، ملائی، ۱۳۹۰).

اما نکته اساسی در اینکه به چه دلیلی از مهندسی مجدد در کسب فرایند کسب و کار استفاده می شود می توان اشاره کرد که

۱- روند کاهش مداوم سطح عملکرد بسیاری از فرایندها (سرعت بخشین به روند کسب و کار و کاهش هزینه ها)

۲- به علت متفاوت بودن فرایندها از سایر رقبا (رقابتی تر شدن سازمانها)

۳- برای از دست ندادن مشتری؛ اگر نمی توانیم نیاز مشتری را پیش بینی کنیم حداقل خواسته های آن را برآورده نماییم . سه عامل مشترک برای برنامه ریزی پروژه های بهبود فرایندها جهت تحلیل شکاف های عملکردی شامل شناسایی موضوع بهبود سازی، انتخاب گزینه ها، تشکیل و راه اندازی تیم های بهبود سازی است (فینگار و اسمیت ۱۳، ۲۰۰۳)

با توجه به اینکه اقتصاد قوی منجر به تولید قوی، همراه با مدیریت قوی است؛ مقام معظم رهبری بیان می دارند : نیاز ما در کشور این است: یک اقتصاد قوی و مطمئن و متکی به خود که دستمان به سمت دیگران دراز نباشد، بتوانیم انتخاب کنیم، بتوانیم حرکت کنیم، بتوانیم اقدام کنیم. یکی از مسائل بسیار مهم در مسئله ی تولید داخلی، احساس مسئولیت آحاد مردم است... چرا مردم به مصرف تولیدات داخلی کم توجهی می کنند؟ البته خوشبختانه در این اواخر یک کارهایی دارد انجام می گیرد؛ بعضی از فروشگاه ها فقط تولید داخلی را عرضه می کنند. مصرف کننده ی ایرانی برای آن چیزهایی که در داخل تولید می شود، ترجیح قائل باشد و دنبال اسم خارجی و مارک خارجی و نام خارجی ندوند؛ یکی از توقعات این است (میمنند، حیدری، طغیانی، ۱۳۹۵: ۱۶).

البته بخش عمده راهبردهای رونق تولید در اسناد اصلی سیاست های کلی طرح اقتصاد مقاومتی آمده ، اما از آنجا که متأسفانه این اسناد در حد شایسته و مطلوب مورد توجه قرار نمی گیرد و معمولاً در تهیه دستورالعمل ها و آیین نامه های اجرایی آنها کوتاهی می شود. باعث می شود که از همان شروع کار با مشکلات عدیده ای مواجه باشیم .

عوامل مهم زیادی باعث می شوند که نقدینگی از بازار تولید بیرون آمده و باعث شکست اقتصادی بنگاههای اقتصادی شود اگر نقدینگی از بستر بازار سرمایه و بورس به سمت بخش مولد اقتصادی هدایت شود، قطعاً به رونق تولید و حمایت از کالای ایرانی می انجامد. این در حالی است که اگر این هدایت نقدینگی به سمت بازارهای مولد سوق پیدا نکند، قطعاً به سمت هایی حرکت خواهد کرد که غیرمولد بوده که این امر رشد اقتصادی، شاخص اشتغال و ابعاد مختلف کشور را با چالش جدی مواجه کرده و رفاه اجتماعی را دچار مشکل خواهد کرد. اما چه راههایی برای جلوگیری از این مشکل وجود دارد ؟

بورس کالا نقش اساسی در شفافیت اقتصادی، عدالت مرتبط با این حوزه و حذف رانت های مختلفی که در حوزه مبادلات کالایی وجود دارد، ایفا می کند. در این زمینه بورس کالا اقدامات مثبتی انجام داده و با افزایش نظارت ها می توان نتیجه مطلوبی در خصوص افزایش شفافیت های قیمتی در فضای رقابتی کسب کرد تقویت بورس کالا را عاملی برای رونق تولید دانست. با واقعی شدن قیمت کالاها در بستر بورس کالا و کنار رفتن واسطه های پرشمار، سود حاصل از تولید به سمت تولیدکنندگان رفت و شاهد توسعه صنایع مختلف در سال های اخیر خواهیم بود (طهماسبی و طهماسبی، ۱۳۹۲: ۳۰).

نباید اعتمادسازی میان تولیدکنندگان و مصرف کنندگان در بستر بورس کالا را دست کم گرفت. اینکه هر روز شمار زیادی عرضه کننده و خریدار در بورس کالا بدون وجود دغدغه از عدم تعهد طرفین و با قیمتی شفاف و رقابتی به معامله می پردازند، نوعی حمایت از کالای ایرانی و ایجاد حمایت از بخش واقعی تولید به شمار می رود (فرازمند و همکاران، ۱۳۹۲: ۳۵).

یکی از مسائل ویران کننده اقتصاد هر کشوری قاچاق می باشد مقام معظم رهبری بارها در سخنان ارزشمندی به ضرورت این بلای خانمان سوز اشاره کرده و فرموده اند: باید با قاچاق مبارزه ی جدی بشود؛ اینها دارد به اقتصاد کشور لطمه می زند و ضررش را مردم می برند. باید اذعان کرد که از این بلای بزرگ، آسیب های قابل ملاحظه ای به اقتصاد کشور وارد کرده است. قاچاق از مبادی غی قانونی صدمات جبران ناپذیری به اقتصاد کشور وارد می کند زیرا: اولاً سلامت جنس معلوم نیست؛ ثانیاً درآمدی از آن عاید دولت می شود به جز حلال نبودن (از نظر شرعی) از نظر قانونی نیز مشکل دار است؛ ثالثاً همان اشکال واردات را دارد که کساد کردن بازار تولید داخلی است. به همین دلیل، خنجری است که به پشت نظام وارد می شود. یک عده ای برای خاطر منافع شخصی خودشان، منافع کشور را با قاچاق لگدمال می کنند. با وجود اینکه قاچاق سمّ تولید داخلی است اما تا امروز، در مبارزه ی با قاچاق خیلی جدی عمل نکرده ایم (محمد پور، حسین زاده و حسین زاده، ۱۳۹۱: ۹).

رونق تولید بالا با صرفه جویی ارزی، رونق واحدهای صنعتی، ایجاد و افزایش اشتغال، دلگرمی تولید کنندگان، افزایش سرمایه گذاری، تقویت اعتماد بنفس ملی و شکل گیری اقتصاد مقاومتی از جمله مزایای حمایت از تولید داخلی بشمار می رود.

دلایل مختلفی همچون قدیمی بودن فرایند کار سازمانها و شرکت ها، همگام نبودن روند کسب و کار با شرایط متغییر بیرونی و داخلی، غیر علمی بودن روند کارها و پیشبرد کارها با روش های غلط دخالت عوامل مانند عوامل خانوادگی، پولی و رشوه، غیر اقتصادی بودن، مدیریت اشتباه عقب ماندگی فناوری، واردات بی رویه کالاهای خارجی، شرایط متغییر اقتصادی، رواج دلالی و واسطه گری، حمایت ناکافی از تولید داخل، پایین بودن کیفیت و ضعف فرهنگ استفاده از کالای ملی موجب شده تا مصرف تولیدات داخلی اغلب در زیر سایه کالاهای مشابه خارجی قرار گیرد. در ماه های اخیر با تغییر در شرایط بین المللی، زیاده خواهی های ترامپ رئیس جمهوری آمریکا و خروج از برجام و اعمال تحریم های ناعادلانه بر ضد ملت ایران، لزوم توجه بیشتر جامعه به خرید و استفاده از کالاهای تولید داخل افزایش یافته است. حمایت از خرید کالای داخلی در این مقطع زمانی حساس، خارج نشدن ارز و تقویت پول ملی، کاهش تورم، ثبات قیمت ها، جلوگیری از تعطیلی واحدهای تولیدی و بهبود کسب و کار را به دنبال دارد.

اما شرط لازم برای بهبود کیفیت کالا ها و فرآورده های داخلی باز مهندسی شرکت ها سازمانها، به روز شدن و استفاده از تکنولوژی های جدید بوده که مدیریت مهندسی مجدد توسط مدیران مجرب می تواند به افزایش کیفیت و کمیت کمک شایانی نموده و به رونق تولید و اقتصاد کمک نماید زیرا در شرایطی که فشارهای تحریم دولت آمریکا در حال افزایش است، خود تحریمی و نخریدن کالاهای داخلی ضربه جبران ناپذیری به اقتصاد معیشتی مردم وارد می کند و بر التهابات جامعه می افزاید. ما همگی وظیفه داریم در شرایط کنونی که در وضعیت تحریم از کشور خود دفاع کنیم و گاهی با جنگ درگیریم که برای دفاع باید اسلحه به دست بگیریم و گاهی جنگ اقتصادی و دانشی و.. داریم که باید لباس کار، قلم و.. دست گرفته و به جنگ برویم داریم .. با شعار ایران باید شعار ایرانی کالای ایرانی بخر را در عمل نشان دهیم تا تحریم های یکجانبه و ظالمانه اثر گذاری خود را از دست بدهد و کرامت و شان مردم بزرگ ایران حفظ شود. برای رونق تولید و اشتغال نظام کسب و کار باید کشور نیز باید اصلاح شود و این کار درگرو بازنگری مجدد در شیوه های کسب و کار توسط مدیران است که در نهایت به سیستم مطمئنی برسیم که به گونه ای عادلانه منافع کارفرما و کارگر را به صورت توأمان حفظ کند چرا که منافع کارگر با کارفرما به هم گره خورده و از هم جدا نیست.

مدیران مسئولیت اصلی اصلاح مهندسی مجدد کسب و کار را بر عهده دارند در این میان فرایندهای پس از مهندسی مجدد نیز اهمیت فراوان دارد اینکه پس از تغییر در فرایند ها نفاط ویژه را بشناسیم بازار های هدف در داخل و خارج را بشناسیم توجه ویژه به مزیت های اقتصادی کشور از مواردی است که باید در رونق تولید و اشتغال مد نظر قرار گیرد. هم اکنون یکی از مزیت های اصلی کشور در بخش کشاورزی است. ایران در تولید بسیاری از محصولات کشاورزی جایگاه ویژه ای در جهان دارد که می توان در جهت صادرات آن را تقویت کرد. در طراحی جدید فرایند ها در مهندسی مجدد توسط مدیران این بازارهای هدف به رونق تولید در بخش داخلی می انجامد. به عنوان مثال روسیه سالانه ۱۷۰ میلیارد دلار محصول کشاورزی وارد می کند در حالی که سهم ایران از آن تنها ۱۱۰ میلیون دلار است که به دلیل نبود سازماندهی مناسب رخ داده است. در مجموع باید به صناعی توجه شود که کاربر هستند و به نیروی کار بیشتری نیاز دارند که کشاورزی یکی از بهترین آنهاست.

نکته مهم دیگر در مهندسی مجدد این است که مدیران در فرایند رونق تولید و اشتغال معتقدند که یک بخش خصوصی توانمند می تواند مانند یک موتور قوی عمل نموده و موتور تولید کشور را به کار اندازد که اتاق بازرگانی که متولی این بخش است بسیار ضعیف عمل می نماید اما در حال حاضر عمده ترکیب اتاق های بازرگانی ایران در بخش تجارت متمرکز شده و توجه زیادی به تولید ندارند. در اتاق های بازرگانی گروه های تولیدکننده قوی وجود ندارد. باید شرکت های کشت و صنعت، شیلات و... خصوصی قدرتمندی شکل بگیرد. همچنین در کنار شرکت های بزرگ باید به شرکت های کوچک نیز توجه شود. هم اکنون برخی از شرکت های بزرگ سود خود را در واردات می بینند و کمتر به تولید توجه می کنند و به همین دلیل به جای خرید قطعات و کالاهای واسطه ای از تولیدکننده داخل به واردات روی آورده اند.

آخرین و مهمترین نکته این است که باید مدنظر قرار گیرد آموزش است. در کشور ما آموزش سمت و سوی تولید ندارد و دانشگاه ها براساس نیاز بازار کار حرکت نمی کنند. کشورهای صنعتی زمانی رشد کرده اند که دبیرستان های آنها به سمت هنرستان پیش رفته اند و مهارت و حرفه بر آموزش نظری اولویت یافت.

راهکارهای قرآن برای پیشرفت اقتصادی و رونق تولید

قرآن کریم افزون بر بیان اهمیت و تأکید بر انجام جهاد و رونق اقتصادی، در آیات فراوانی شیوه های عملی بهره گیری از مواهب طبیعی را عمران و آبادانی زمین و دستیابی به پیشرفت اقتصادی افراد و جوامع، پیش روی آنان نهاده است. از جمله این شیوه ها می توان به موارد زیر اشاره نمود:

الف: استفاده از آب های گوناگون

(وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَسْكَنَّاهُ فِي الْأَرْضِ... و از آسمان، آبی به اندازه معین نازل کردیم و آن را در زمین (در جایگاهی ویژه) ساکن نمودیم...) (المؤمنون / ۱۸)؛ (...وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ... و از آسمان، آبی فرو فرستاد؛ و به وسیله آن، میوه ها را پرورش داد؛ تا روزی شما باشد...) (البقره / ۲۲ و مشابه آن در الأنعام / ۹۹، الأعراف / ۵۷ و نوح / ۱۱-۱۲).

باید به این نکته توجه کرد که باران از عوامل مهم تولید است (فاطر / ۹ و غافر / ۱۳). بنابراین، باید مناطق پرباران را شناسایی کرد. قطره قطره باران روزی است که خداوند بخشنده برای انسان می فرستد. باید از هدر رفتن آن خودداری کرد و از روش های جدید آبیاری برای بهره برداری بهینه استفاده کرد.

ب: بهره‌برداری از دانه‌های روغنی

(فَأَنشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّاتٍ مِّنْ نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ لَّكُمْ فِيهَا فَوَاكِهٌ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ * وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ تَنْبُتُ بِالدُّهْنِ وَصِبْغٍ لِلْكَالِينِ: سپس به وسیله آن باغ‌هایی از درختان نخل و انگور برای شما ایجاد کردیم؛ باغ‌هایی که در آن میوه‌های بسیار است و از آن می‌خورید. * و (نیز) درختی را که از طور سینا می‌روید [= درخت زیتون] و از آن روغن و نان خورش برای خوردندگان فراهم می‌گردد (، آفریدیم)) (المؤمنین/۲۰-۱۹). از روغن زیتون هم می‌توان برای غذا بهره برد و هم از آن انواع داروها را ساخت. این درخت با اقسام مختلف خود معمولاً در سرزمین ایران اسلامی هم می‌روید. با بهره‌برداری از این درخت و تولید انبوه آن می‌توان به رونق اقتصادی کشور کمک کرد. در این راستا نیز می‌توان برای کاشت و برداشت درخت زیتون برنامه‌ریزی جامع کرد و تولید آن را گسترش داد و از این طریق برای کشور ارزآوری داشته باشیم.

ج: بهره‌برداری از منابع دریایی

در سوره اسراء می‌خوانیم: (رَبُّكُمُ الَّذِي يُزْجِي لَكُمُ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ...: پروردگارتان کسی است که کشتی را در دریا برای شما به حرکت درمی‌آورد تا از نعمت او بهره‌مند شوید...) (الاسراء/ ۶۶) که مراد از این آیه، راه انداختن کشتی‌ها در دریا به وسیله باد و امثال آن است. در سوره نحل نیز می‌خوانیم: (وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَازِيرَ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ: و اوست که دریا را مسخر (شما) ساخت تا از آن، گوشت تازه بخورید، و زیوری برای پوشیدن (مانند مروارید) از آن استخراج کنید، و کشتی‌ها را می‌بینی که سینه دریا را می‌شکافند تا شما (به تجارت پردازید و) از فضل خدا بهره گیرید، شاید شکر نعمت‌های او را به جا آورید!) (النحل/ ۱۴). بر اساس این آیه، دریاهای علاوه بر اینکه یکی از منابع غنی غذایی و پوشاک برای زندگی می‌باشد، همچنین دارای منابع و معادن بی‌شماری نیز می‌باشند. بنابراین، مثلاً نباید زباله‌های اتمی و صنعتی در دل دریاهای شونند و برای حفاظت از آن باید برنامه‌ریزی ملی و بین‌المللی طرح و اجرا کرد.

د: دارو

امروزه دارومی‌تواند اقتصاد کشور را رونق بخشد و می‌توان از آن به عنوان اهرمی استراتژیک استفاده کرد. باید گفت عسل، غذا و داروست و می‌توان آن را به شکل انبوه پرورش داد. در سوره نحل آمده است: (...يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ...: از درون شکم آنها، نوشیدنی با رنگ‌های مختلف خارج می‌شود که در آن، شفا برای مردم است) (النحل/ ۶۹). در واقع، با استفاده بهینه و روشمند و علمی از داروها و غذاهای سنتی می‌توان از مصرف بی‌رویه داروهای شیمیایی کاست.

ه: چهارپایان

در اقتصاد بحرانی، مهم‌ترین درآمدهای انسان می‌تواند از چهارپایان باشد و گوشت، شیر، پارچه، سوخت و... که قرآن در این باره می‌فرماید: (وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّارِبِينَ: و در وجود چهارپایان برای شما (درس‌های) عبرتی است. از درون شکم آنها، از میان غذاهای هضم‌شده و خون، شیر خالص و گوارا به شما می‌نوشانیم) (همان/۶۶). هم اکنون می‌توان از دامداری برای رشد اقتصادی و خودکفایی در آن بهره برد. پرورش و تولید دام را باید روشمند و با استفاده از غذاهای مجاز دامی گسترش داد و کاری کرد که هم بر کمیت و هم بر کیفیت محصولات دامی افزود تا در راستای صادرات و نیازهای داخلی مفید باشند.

و: زمین

در جامعه‌هایی که صنعتی نیستند، تنها اتکای آنها استفاده از زمین است و جز این راهی برای خودکفایی نیست. توجه به صنعت بدون عنایت به کشاورزی اشتباه بزرگی است. خداوند زمین را برای مردم نهاد: (وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ: زمین را برای خلاق آفرید) (الرّحمن/۱۰). باید همه ویژگی‌های مناطق مختلف را شناخت و نهایت استفاده را برد، چراکه خداوند بزرگ زمین را رام و مسخر انسان نموده است: (هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا...: اوست که زمین را برای شما رام کرد...) (الملک/۱۵). امروزه معطل گذاشتن زمین‌های مستعد، به نوعی به هدر دادن سرمایه است که می‌توان با برنامه‌ریزی صحیح، در هر زمینی، محصولات مناسب آن زمین را کاشت.

ز: وسعت منابع تولید

بالآخره باید گفت قرآن به گستردگی منابع تولید عقیده دارد: (وَأَتَاكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعْدُوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا...: و از هر چیزی که از او خواستید، به شما داد؛ و اگر نعمتهای خدا را بشمارید، هرگز آنها را شماره نتوانید کرد) (ابراهیم/ ۳۴)؛ (وَلَقَدْ مَكَنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ...: ما تسلط و مالکیت و حکومت بر زمین را برای شما قرار دادیم و انواع وسایل زندگی را برای شما فراهم ساختیم...) (الأعراف/۱۰). پس با توجه به اینکه همه چیز در زمین هست، باید با مدیریت صحیح، از منابع موجود استفاده کرد و منابع شناخته نشده را شناسایی کرد و به کار گرفت و این با اهمیت دادن به رشته‌های زمین‌شناسی، معدن، زیست‌شناسی و... محقق می‌شود.

امام علی^(ع) که در بیان و کردار خود مفسر قرآن کریم است، در عهدنامه ماندگار خود به مالک اشتر، یکی از مأموریت‌های مهم حاکمان را عمران و آبادانی زمین معرفی فرموده است و می‌فرماید: «... باید توجه تو به آباد کردن زمین بیش از توجه به گرفتن خراج باشد، چراکه خراج جز در نتیجه آبادی فراهم نمی‌آید. هر کس بدون آباد کردن زمین خواستار خراج شود، کشور را خراب و مردم را هلاک کرده است و کار او جز اندکی، راست نخواهد شد. پس اگر از زیادی مالیات (خراج)، یا رسیدن آفات آسمانی، یا قطع شدن آب، یا خراب شدن بذر در نتیجه غرق شدن زمین در زیر آب، یا نابود شدن ماده غذایی از زمین شکایت کنند، باید چنان بار مردم را سبک کنی که کارشان اصلاح شود و این کار نباید بر تو گران افتد؛ زیرا که این اقدام همچون ذخیره‌ای است که مردم خود آن را با آباد کردن، آراستن و پیراستن سرزمین‌ها بازمی‌گردانند. علاوه بر این، سپاسگزار تو نیز خواهند شد و خود از اینکه با عدل و داد با مردمان رفتار کرده‌ای، شادمان خواهی بود و به دلیل راحتی که برای ایشان فراهم کرده‌ای و عدل و مهربانی که نسبت به آنان روا داشته‌ای و (بدین گونه) اعتمادشان را جلب کرده‌ای، می‌توانی به حسن نیت و خدمت ایشان بیشتر متکی باشی. بسا که در آینده حادثه‌ای پیش آید که چون در آن به یاری ایشان چشم داشته باشی، با کمال صفای دل، آن را تحمل کنند و این همه برای عمران و آبادی ضرورت دارد. ویرانی زمین از فقر مردم آن نتیجه می‌شود و زمانی مردمان، فقیر می‌شوند که والیان در اندیشه جمع مال و نسبت به باقی ماندن بر سر کار خود بدگمان باشند و از چیزهایی که مایه عبرت گرفتن است، بهره‌مند نشوند» (نهج/بلاغه/ ن ۵۳).

۴- سیره پیشوایان معصوم در انجام فعالیت‌های اقتصادی

کلمه‌های کار، تلاش، عمران، آبادی و تولید، انسان را به نشاط درمی‌آورد و او را از رخوت و سستی دور ساخته، آینده‌ای زیباتر برای او رقم می‌زند. زندگی انسان بر محور کار می‌گردد. مظاهر تمدن بشری به طور کامل، مستمر و طولانی در زندگی بشر بر گره زمین است. ساختمان‌های بلند، سدهای عظیم، تونل‌های طولانی، هواپیماهای غول‌پیکر، کتابخانه‌های بزرگ، رصدخانه‌ها و همه آنچه در گره خاکی وجود دارد، حاصل عملکرد آدمی است. اثر کار فقط در ابعاد اقتصادی و تولید نیست، بلکه در نظام

اخلاقی، تربیتی، اجتماعی و فرهنگی نیز نقش مؤثری را ایفا می کند. از همین رو، در متون دینی به ابعاد گوناگون آن توجه داده شده است و جایگاه آن را روشن ساخته اند (رضایی، ۱۳۸۲: ۱۷).

اقتصاد یک جامعه، رمز بقای آن است. همانگونه که قبلاً نیز گفته شد، اقتصاد، متکی بر تصرف در طبیعت و هر چیزی است که در آن است و این نتیجه جز با کار به دست نمی آید. پس کار برای اقتصاد همچون ستون برای خانه است؛ یعنی همانگونه که خانه بدون ستون پدید نمی آید، اقتصاد هم بدون کار معنایی ندارد و از این لحاظ، میان اقتصاد فردی و اجتماعی تفاوتی نیست. پس بر آدمی واجب است که پیشه و کاری داشته باشد، به گونه ای که نیازهای خود و اجتماع را تأمین کند و بر ثروت ملت خویش بیفزاید و برای همین، خداوند متعال نیروی کار کردن به آدمی داد و به تعبیر امام سجّاد (ع): «رَكَّبَ فِينَا آلَاتَ الْبَسْطِ، وَ جَعَلَ لَنَا أَدَوَاتَ الْقَبْضِ، وَ مَتَعَنَا بِأَرْوَاحِ الْحَيَاةِ، وَ أَثْبَتَ فِينَا جَوَارِحَ الْأَعْمَالِ: در [پیکر] ما ابزار گشادن و وسایل گرفتن نهاد و ما را از نیروهای حیات بهره مند ساخت و به ما اندام هایی (دست و پا) برای کار کردن داد» (صحیفه سجّادیه/ ۳۰).

به همین دلیل، در سیره پیشوایان معصوم (ع) فعالیت های اقتصادی افراد، ارزش بالایی دارد. آن بزرگواران، کارگران و تولیدکنندگان را بسیار تشویق می کردند. سیره عملی پیامبر اکرم (ص) و امامان معصوم (ع) این بوده است که بار زندگی خود را شخصاً به دوش می کشیدند و هیچ گاه برای تأمین امور ضروری زندگی، خود را وابسته به دیگران نمی کردند. مسئولیت سنگین هدایت معنوی انسان ها هم مانع از اشتغال آنان به فعالیت های مثبت و سازنده نمی شد و از بابت نقش هدایتی خود هیچ مطالبه اجر و مزد از مردم نمی کردند. در قرآن کریم نیز آیات بسیاری دلالت بر اشتغال پیامبران به فعالیت های مختلف اقتصادی می کند و در بسیاری از آیات هم به نوع فعالیت آنان اشاره شده است.

رویکرد قرآن کریم بدین موضوع به گونه ای است که به هیچ وجه میان فعالیت انبیا به عنوان فرستاده خداوند و هدایت کننده انسان ها با اشتغالات دنیوی آنها تباین و تضادی نمی بیند و شغل هایی که عهده دار آن بودن، از نوع مشاغل معمولی آحاد جامعه یا حتی اغلب از مشاغل قشر متوسط به پایین جامعه بود؛ شغل هایی چون چوپانی، نجّاری، آهنگری، زراعت، تجارت و ... گاهی نیز در بخش های مختلف زندگی خود به فعالیت های متفاوت می پرداختند. ابن جوزی معتقد است که آدم (ع) به کشاورزی، نوح به نجّاری، ادریس به خیاطی، صالح به بازرگانی، ابراهیم به کشاورزی و شعیب و موسی به چوپانی، داوود به اسلحه سازی، سلیمان به پادشاهی و پیامبر اسلام (ص) به شبانی اشتغال داشتند و حوّا نخریسی می کرده است (ابن جوزی، ۱۴۱۵ق، ج ۲: ۱۴۶).

از مجموع همه اشاره هایی که در باب شغل انبیاء در متون و منابع مختلف دیده می شود، یک نکته مشترک که همه روی آن متفق هستند، قابل استنباط است و آن اینکه همه انبیاء به شغلی مشغول بوده اند و هیچ یک از آنان به بهانه اعتکاف و خلوت گزینی، دعا و نماز یا به خاطر انجام مأموریت و مسئولیت های سنگین نبوت و رسالت، شانه از زیر بار مسئولیت های فردی و اجتماعی خود خالی نکرده اند و این امر بیانگر نوع نگرش آن برگزیدگان الهی به دنیا و رابطه آن با آخرت است و بر اندیشه های انحرافی زهدمآبانه که کار و تولید را با کمالات معنوی و مصالح آخروی در تضاد می دانستند و یا افکار باطل ارباب مآبانه که کار را وظیفه افراد پست و پایین جامعه می دانستند، خط بطلان می کشد.

پیشینه تجربی:

پهلوانی، مصیب، میر جلیلی، سید حسین؛ کشتگر، نفیسه (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان بررسی ارتباط متقابل چرخه های مالی با کسب و کار در اقتصاد ایران نشان دادند حرکات چرخهای حجم اعتبار و وام مسکن به طور عمده تحت تاثیر چرخه میان مدت است، در حالی که حرکات چرخهای متغیرهای اقتصاد کلان تحت تاثیر چرخه کوتاه مدت و میان مدت قرار دارد. به همین جهت چرخه کوتاه مدت تولید صنعتی، تقریب خوبی برای چرخه کوتاه مدت تولید ناخالص داخلی است.

صفری، سعید؛ عباسی، رضا؛ مرادی دولیسکانی، سجاده؛ زمندی، علی (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان طراحی ابزار ارزیابی آمادگی سازمان‌ها برای پیاده‌سازی مهندسی مجدد فرآیندهای کسب و کار در سازمان‌های ایرانی مورد مطالعه: (بانک ملت) به این نتیجه سازمان مورد مطالعه از آمادگی لازم برای پیاده‌سازی مهندسی مجدد فرآیندهای کسب و کار برخوردار است.

نادعلی، فاطمه (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان بررسی راهکارهای قرآن برای رونق و پیشرفت تولید و اشتغال نشان داد مدیریت جهادی، تربیت نیروهای کارآمد و متعهد، بهره‌گیری هدفمند از ذخایر طبیعی، جذب سرمایه‌های داخلی، کیفیت بخشی به تولیدات داخلی، کار و تلاش صادقانه از زمره راهکارهایی است که مورد بررسی قرار گرفته اند.

جهانیان، رمضان؛ حدادی، طاهره (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان تفکر ناب عاملی در بهبود مهندسی مجدد نشان دادند تفکر ناب در مهندسی مجدد فرآیندها مراحل و گام‌های درک ارزش بنیادی یک محصول و حذف هرگونه اتلاف در مسیر جریانهای خلق کننده ارزش و مفاهیم ناب ایده‌های پر قدرت و اثربخش مدیریت را نشان می‌دهد که به شرح آن پرداخته میشود.

عزیزی (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان عزم ملی برای ادامه‌ی صعود در تولید علم نشان داد برای بالا رفتن رونق تولید سه فاکتور ۱- رونق آینده‌ی تحقیقات کشور، به نهادینه کردن پژوهش در موسسه‌های آموزشی کشور اعم از دبستان، دبیرستان و دانشگاه نیاز است ۲- خلا وجود یک متولی امر پژوهش در کشور باید حل شود ۳- به اعتبارات پژوهشی کشور التفات خاص مبذول شود.

صمد عبدالمهی، قبادی (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان راهکارهای قرآن برای رونق اقتصادی نشان دادند کشورهایی که اقتصاد ضعیف دارند، دو کار اساسی باید انجام دهند و آن، تقویت تولید و استحکام بنیه‌های اقتصادی و نیز مقاومت در برابر فشارهای سیاسی و فرهنگی رقیبان برای حفظ هویت خود است. حال هدف ما این است که بررسی کنیم، چگونه می‌توان با استفاده از مؤلفه‌هایی که قرآن به جامعه ارائه می‌دهد، اقتصادی موفق داشته باشیم و تمدن اسلامی معاصر را شکل دهیم و به صورت عملی مورد استفاده قرار دهیم.

مهرزاد، رضوی (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان اقتصاد مقاومتی و ملزومات دستیابی به آن؛ رهیافت اصلاح الگوی مصرف نشان دادند رونق تولید داخلی و کاستن از واردات میتواند به افول و کم‌رونقی و توقف واحدهای تولیدی داخلی منجر شود، استقلال اقتصادی، قطع وابستگی به خارج و ارتقای تکنولوژی در سطح کلان همچنین ترویج و اشاعه فرهنگ صحیح مصرف کالای داخلی، باعث کاهش اتکای دولت به درآمدهای نفتی شده رونق تولید می‌شود

نادری، سهم الدین؛ نژاد خیر، فرشاد؛ نادری فخرالدین (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان بررسی چالشها از نظر مدیریتی و تکنولوژی در رونق تولید ملی نشان دادند با توجه به نظر مقام معظم رهبری عرصه چالش مهم در سال جاری توجه به تولید ملی است که در صورت عدم توجه چالش‌ها تبدیل به بحران و بحران موجب دگرگونی و تغییرات غیر قابل پیش بینی، اساسی و معمولاً جبران ناپذیر در کشور می‌گردد

فتحی، سعید؛ انصاری، محمد اسماعیل؛ محمدی، مهدی (۱۳۹۰). پژوهشی با عنوان طراحی الگوی پذیرش مهندسی مجدد فرآیندهای کسب و کار در سازمان جهاد کشاورزی استان اصفهان انجام دادند که نتایج نشان داد بیشترین اثر را عوامل سیستمی بر پذیرش مهندسی مجدد فرآیندها دارد، آن هم از طریق درک از مفید بودن، درک از سهولت اجرا و درک از سهولت تأمین الزامات و جلب مشارکت کارکنان بدون اجبار.

انواری و همکاران (۱۳۹۰). پژوهشی با عنوان مدیریت فرایندهای کسب و کار با تاکید بر مهندسی مجدد فرآیندهای کسب و کار انجام داده اند که نتایج نشان داد با مطرح شدن رویکرد فرآیندی در دو دهه اخیر سازمانهای متعددی مبادرت به انجام مهندسی مجدد فرآیندهای کسب و کار نموده اند؛ هر چند برخی از این سازمانها توانسته اند به نتایج چشمگیر و قابل توجهی

در پاسخگویی به نیازهای مشتریان، کاهش هزینه و بهبود عملکرد دست یابند، اما بسیاری نیز نتوانسته اند پروژه مهندسی مجدد فرآیندهای کسب و کار را با موفقیت اجرا و پیاده سازی کنند.

خداداد حسینی، سید حمید؛ متقی، پیمان (۱۳۸۸) در پژوهشی با عنوان مهندسی فرهنگ کسب و کار در ایران نشان دادند توسعه بدون تلاش خلاقانه توأم با مسئولیت پذیری، ریسک و توفیق طلبی نیروی کار کشور امکان پذیر نیست و برای نهادینه کردن فرهنگ کار در ایران به استراتژی های اجتماعی و سیاسی و اقتصادی محکم بر پایه اقتصاد اسلامی نیاز است.

پریر و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان اقتصاد منطقه ای نشان می دهد رشد سریع و رونق تولید توسعه کسب و کار در لاندن اتریش در سال ۲۰۱۷ نشان دادند اقتصاد اتریش در سال ۲۰۱۷ رشد چشمگیری داشته و از یک پایگاه گسترده پشتیبانی می کند. به ویژه با پیشینه اقتصاد کلان، تولید کالاها و بازار کار به طور خاص افزایش یافته است.

جمع بندی:

توجه جدی به برنامه هایی قرآن کریم و معصومین (علیهم السلام) در جهت رونق و پیشرفت تولید و اشتغال همچون مدیریت جهادی، تربیت نیروهای کارآمد و متعهد، بهره گیری هدفمند از ذخایر طبیعی، جذب سرمایه های داخلی، کیفیت بخشی به تولیدات داخلی و کار و تلاش صادقانه موجب رونق و پیشرفت تولید و اشتغال خواهد شد. امروزه مهندسی مجدد به یکی از داغترین بحثهای مدیریتی تبدیل شده است. کارشناسان مهندسی مجدد را به عنوان کشتی نجات برای سازمانهای در حال نابودی و غرق شدن می دانند، اما به راستی چرا مهندسی مجدد؟ علل روی آوردن سازمانها به مهندسی مجدد می تواند وابسته به عوامل خارجی شامل ۱- افزایش سطح رقابت در بازارهای جهانی ۲- تغییرات نیاز مشتریان ۳- افزایش سطح انتظارات مشتریان ۴- پیشرفتهای حاصل شده در فناوری اطلاعات ۵- محیط متغیر و نامطمئن امروزی و محیط خارجی یا عوامل داخلی سازمان شامل تغییر در استراتژیهای سازمان می تواند، تغییر در ساختار سازمانی، ساده سازی می تواند در مواردی چون سطوح عملکرد بهتر، زیر ذره بین بردن موارد عدم کارایی و کاهش پیچیدگی، تغییرات مورد نظر در فرایندها، روشها، مهارتها و رفتارها باشد. با ایجاد بهبود در فرایندها می توان در کوتاه مدت سازمان را نجات داده و جایگاه نسبتاً قابل قبولی برای سازمان ایجاد کرد اما چنانچه سازمان برای بلندمدت خود اهدافی دارد می بایست جایگاه خود را به کلاس جهانی برساند و این امر جز از طریق مهندسی مجدد فرایندها حاصل نخواهد شد نظام جمهوری اسلامی ایران، همیشه به عنوان الگویی از مقاومت برای حرکت به سمت استقلال و نفی وابستگی برای تمام ملل جهان بوده است. از آنجا که نگرشها، گرایشها و رفتارهای شکل دهنده به روابط و تعاملات اقتصادی در عرصه فردی و اجتماعی، در قالب "سبک زندگی اقتصادی" بیان میشود، مصرف که به عنوان یکی از مهمترین عوامل در اقتصاد است، نقش به سزایی در توسعه کشورها دارد. و رونق تولید زمانی اتفاق می افتد که مصرف وجود داشته باشد که تولید کننده به تولید کالا یا ارائه یک خدمت ویژه بپردازد از این رو با اصلاح الگوی مصرف که به معنی نهادینه کردن روش صحیح استفاده از منابع کشور است، میتوان این شاخصها را بهبود بخشیده و گامهای مؤثری را در جهت تحقق اقتصاد پایدار و دستیابی به منافع آن از جمله رهایی از اقتصاد وابسته و مصرفی و نیز مقاومت در برابر موانع داخلی و خارجی و عدم توقف در مسیر رشد و توسعه برداشت. برای داشتن یک تولید مناسب باید به فرایند کسب و کار و نحوه مدیریت آن توجه کرد و در مواقع مناسب با مهندسی مجدد فرایندهای کسب و کار به مزایای زیادی دست یافت یکی از این مزایا رونق تولید می باشد سیاست گذاری های مدیران در جهت باز مهندسی سازمانها و فرایندهای کاری باعث تغییر در ساختار شرکت ها و صنایع تولیدی شده و این سیاستگذاری برای اصلاح الگوی مصرف است. مصرف، تولید را جهت میدهد و این دو در کنار هم، جهت سرمایه گذاری را مشخص میکنند. رونق تولید داخلی و کاستن از وارداتی که میتواند به افول و کم رونقی و توقف واحدهای تولیدی داخلی منجر شود، موجب استقلال اقتصادی، قطع وابستگی به خارج و ارتقای تکنولوژی در سطح کلان

تر می شود. همچنین ترویج و اشاعه فرهنگ صحیح مصرف، باعث کاهش اتکای دولت به درآمدهای نفتی شده و منجر به بهبود توزیع درآمد بین اقشار مختلف جامعه خواهد شد.

مقام معظم رهبری می فرمایند: «موفقیت هر ملت در پیشرفت های خود، نسبت معکوس با نفوذ بیگانگان و دشمنان در آن کشور دارد. نسبت اینها متعکس است؛ یعنی هرگاه بیگانه و یک قدرت خارجی، ولو آن قدرت خارجی علناً اظهار دشمنی نکرده باشد، نفوذش در بین مردم، قشرهای مختلف و فضای سیاسی بیشتر باشد، این ملت از آینده ای همراه با عزت و همراه با افتخار و تأمین شده، فاصله اش بیشتر است، نه اینکه با هر بیگانه ای باید ستیزه گری کرد، نه. گاهی هم انسان به خاطر مصالح، با بیگانه ای دوستی می کند، اما به همان بیگانه دوست هم نباید اجازه داد که در امور داخل این خانه، این خانواده، این کشور و این جامعه بتواند نقش ایفا کند. از اول انقلاب که به کلی رشته های نفوذ آمریکا و دیگر قدرتمندان - فقط هم آمریکا نبود، منتها بدترینشان آمریکا بود - در این کشور گسسته شد. اینها دایم در فکر بودند که به نحوی در داخل کشور نفوذ کنند و به پیاده کردن فکر خودشان، حرف خودشان، کار خودشان و مقاصد و هدف های خودشان بپردازند. از همه راه ها هم برای این کار استفاده می کنند» (بیانات رهبری در دیدار دانشجویان و دانش آموزان و جانبازان: ۱۱ / ۰۸ / ۱۳۷۹).

که حمایت از تولید ملی می باشد. به عنوان هدف سال جاری زمانی موجب تقویت و شکوفایی اقتصادی ملی می گردد که رونق تولید داخلی و کاستن از واردات رو به کم شدن نهاده و مهندسی مجدد فرایندها توسط مدیران به بالا رفتن توان کاری و کارایی سازمانها و محیط کسب و کار شده افزایش بهره وری در تولید، کاهش قیمت تمام شده تولید، کیفیت بهتر و خدمات بیشتر در رقابت با تولید خارجی و کاهش واردات و حمایت از تولید ملی نتیجه مستقیم آن خواهد شد علی رغم اینکه این کار نتایج غیر مستقیم فراوانی دارد که همگی در بالا رفتن سطح کیفی زندگی مردم در جامعه و رضایت آنان موثر و مفید است.

منابع:

قرآن

نهج البلاغه

صحیفه سجادیه

-ابلسنکی، نیک(۱۹۹۷). مهندسی مجدد و مدیریت دگرگون سازی ، ترجمه شریفی کلویی، منصور، چاپ اول، تهران، نشر آروین، ۱۳۷۶.

-ابن جوزی، أب والفرج عبدالرحمن بن علی ۱۴۱۵(ق) المنتظم فی تاریخ الملوك و الأمم . بیروت: دار الکتب العلمیه.

-انواری رستمی، علی اصغر؛ خسرو انجم، داوود، ملائی، محسن(۱۳۹۰) مدیریت فرایندهای کسب و کار با تاکید بر مهندسی مجدد فرایندهای کسب و کار ، دومین همایش ملی مدیریت فرایندهای سازمانی، ۱۳۹۰.

- پهلوانی، مصیب؛ میر جلیلی، سید حسین؛ کشتگر، نفیسه(۱۳۹۷). بررسی ارتباط متقابل چرخه های مالی با کسب و کار در اقتصاد ایران، مجله علوم اقتصادی تابستان ۱۳۹۷ - شماره ۴۳-ص ۱-۱۹

- جهانیان، رمضان؛ حدادی طاهره(۱۳۹۶). تفکر ناب عاملی در بهبود مهندسی مجدد فصلنامه پژوهشهای جدید در مدیریت و حسابداری ۲۲۹ - دوره جدید، شماره چهارم، پاییز ۱۳۹۶، صص ۲۲۹-۲۴۴.

خداداد حسینی، سید حمید؛ متقی پیمان (۱۳۸۸). مهندسی فرهنگ کسب و کار در ایران کتابداری، آرشیو و نسخه پژوهی :: نامه پژوهش فرهنگی :: بهار ۱۳۸۸ - شماره ۱۵ ص ۳۹ تا ۶۰

خامنه ای، سید علی، پیام نوروزی سال ۱۳۹۸/۰۱/۱۳۹۸/۰۱ بازیابی شده در :

<http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id>

خامنه ای، سید علی، دیدار ریاست جمهوری با اعضاء هیات دولت

بازیابی شده در : ۲۰۸۳۱ = <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id>

خون سیاوش، خون سیاوش؛ محمدی، مهتاب (۱۳۸۸) مهندسی مجدد فرایندهای کسب و کار (در سازمانهای دولتی) BPR بررسی چالشهای پیاده سازی ایران مجله مدیریت توسعه و تحول ۲ ص ۶۵-۷۳

- رضوی، مهسا؛ مهرزاد، ندا (۱۳۹۲) اقتصاد مقاومتی و ملزومات دستیابی به آن؛ رهیافت اصلاح الگوی مصرف همایش ملی نقش سبک زندگی در اقتصاد مقاومتی، ص ۱-۱۱.

- رضایی، مجید (۱۳۸۲). کار و دین. تهران: کانون اندیشه جوان.

- عبداللهی عابد، صمد؛ قبادی، مهری (۱۳۹۳). راهکارهای قرآن برای رونق اقتصادی مقاله ۵، دوره ۵، شماره ۱۶، پاییز ۱۳۹۳.

صفحه ۱۳۰-۱۰۹

- عزیزی، فریدون (۱۳۹۳) عزم ملی برای ادامه ی صعود در تولید علم مجله ی غدد درون ریز و متابولیسم ایران، (دوره ی شانزدهم، شماره ی ۳، صفحه های ۱۵۵ ۱۵۳ (مرداد شهریور ۱۳۹۳

- فتحی، سعید؛ انصاری، محمد اسماعیل؛ محمدی، مهدی (۱۳۹۰). طراحی الگوی پذیرش مهندسی مجدد فرآیندهای کسب و کار در سازمان جهاد کشاورزی استان اصفهان، نشریه مدیریت دولتی دانشکده مدیریت دانشگاه تهران دوره ۳، شماره ۸ زمستان ۱۳۹۰ از صفحه ۱۳۵ تا ۱۵۰

- فرازمند، حسن؛ قربان نژاد مجتبی؛ پور جوان، عبدالله (۱۳۹۲) سیاست های پول و مالی بهینه در اقتصاد ایران، فصلنامه پژوهش و سیاست های اقتصادی، سال ۲۱، شماره ۱۳۹۲، ۶۷.

- محمد پور، محمد مهدی؛ حسین زاده، مریم؛ حسین زاده، حامد (۱۳۹۱) بررسی نقش کارآفرینی در تولید ملی و حمایت از کار و سرمایه ایرانی: چالش ها و راهکارها، کنفرانس ملی کارآفرینی و مدیریت کسب و کار و کارهای دانش بنیان، آبان ۱۳۹۱.

خالقیان فرازمند، علی، واعد برزانی، محمد، طغیانی، محمد (۱۳۹۵) سیاست های مالی و تحت راهبرد اقتصاد مقاومتی، فصلنامه علمی پژوهشی اقتصاد اسلامی، سال ۷ شماره ۶۶ تابستان ۱۳۹۶.

- ناد علی، فاطمه (۱۳۹۶). بررسی راهکارهای قرآن برای رونق و پیشرفت تولید و اشتغال، فصلنامه قرآنی کوثر، بهار ۹۶، شماره ۵۹، ص ۸۳-۹۶

- نادری، سهم الدین؛ نژاد خیر، فرشاد؛ نادری، فخر الدین (۱۳۹۲). بررسی چالشها از نظر مدیریتی و تکنولوژی در رونق تولید ملی، دومین کنفرانس بین المللی مدیریت، کارآفرینی و توسعه اقتصادی، تابستان ۱۳۹۲

- Barbara Weber, Bela Mutschlerb, Manfred Reichert," Investigating the effort of using business process management technology: Results from a controlled experiment", Science of Computer Programming, ۷۵, pp.۲۹۲-۳۱۰, ۲۰۱۰.
- Davenport T.H, Short J (۱۹۹۰). The new industrial engineering: information technology and business process redesign, Sloan Management Review, Summer: ۱۱-۲۷
- Davis F. D. (۱۹۸۹). Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information Technology, MIS Quarterly; ۱۳: ۳۱۹-۳۳۹.
- Fred A.cummins, Building the Agile Enterprise with SOA, BPM and MBM, OMG Press, Morgan Kaufmann publishing, ۲۰۰۹ [۸]Barbara Weber, Bela Mutschlerb, Manfred Reichert," Investigating the effort of using business process management technology: Results from a controlled experiment", Science of Computer Programming, ۷۵, pp.۲۹۲-۳۱۰, ۲۰۱۰.
- Hammer M, Champy J (۱۹۹۳). Reengineering the Corporation: A Manifesto for Business Evolution, New York, NY: HarperCollins Publishers
- Howard Smith and Peter Fingar, "Digital Six Sigma, Integrating continuous improvement, with continuous change, with continuous learning", CIO Magazine, pp.۱-۱۴, ۲۰۰۳
- Pedro Antunes, Hernâni Mour, "Resilient Business Process Management: Framework and services", Expert Systems with Applications, ۲۰۱۰. [۱۵]Peter Trkman," The critical success factors of business process management", International Journal of Information Management, ۳۰, pp.۱۲۵-۱۳۴, ۲۰۱۰.
- Peter Trkman," The critical success factors of business process management", International Journal of Information Management, ۳۰, pp.۱۲۵-۱۳۴, ۲۰۱۰.
- Peppard,j & rawland,p(۱۹۹۵). The essence of bussines process reengineering "uk, prentice hall .
- Philipp Piribauer & Matthias Firgo & Oliver Fritz & Peter Huber & Michael Klien & Gerhard Streicher, ۲۰۱۸. "Regional Economy Shows Rapid Growth and a Production Boom. Business Development in the Austrian Länder in ۲۰۱۷," WIFO Monatsberichte (monthly reports), WIFO, vol. ۹۱(۶), pages ۴۲۷-۴۴۵, June.
- Manganelli,r,klein,m(۱۹۹۴). A step guide to business transformation, new York, uk ,AMACOM.